

ŽALIEJI PIRKIMAI. NAUJIENLAIŠKIS - 2022 Nr.5

- ŽALIEJI PIRKIMAI -

[Viešųjų pirkimų tarnyba \(VPT\)](#)

klausk@vpt.lt / darniuju@vpt.lt

Siekdami skatinti informacijos apie žaliuosius pirkimus sklaidą ir stiprinti bendradarbiavimą su rinkos dalyviais (pirkimų vykdytojais ir tiekėjais), parengėme jau 5 -ąjį naujienlaiškį. Visus naujienlaiškius galite rasti [čia](#).

GEROSIOS PRAKTIKOS DALINIMASIS: UAB „SWECO“ LIETUVA

Pristatome jums išskirtinį interviu, kuriame naudingos praktinės informacijos ras vykdantieji pirkimus statybų srityje.

Ar žinote, kad panaudotų statybinių medžiagų pritaikymas naujuose statiniuose gali ne tik sukurti aplinkosauginę vertę, bet ir padėti ženkliai sutaupyti? Kaip vyksta pastatų transformacija naudojant žiediško principus? Kokių veiksmų gali imtis pirkimų vykdytojai, rengdamiesi naujam pirkimui ir siekdami priimti geriausius sprendimus ankstyvuose statybos vystymo etapuose?

Apie visa tai kalbėjomės su UAB „Sweco“ Lietuva tvarumo grupės vadovu ir „Sweco“ tvarumo tarybos nariu Tomu Dauskurdu. „Sweco“ yra pirmaujanti Europos inžinerijos ir architektūros kompanija, vienijanti apie 18 500 inžinierių, architektų, specialistų ir konsultantų.

Neabejojama, kad pakartotinio medžiagų panaudojimo praktika laikui bėgant taps vis aktualesnė, tad kviečiame apie tai sužinoti daugiau – pilną interviu skaitykite [ČIA](#).

**UAB „Sweco“ Lietuva tvarumo grupės vadovas
Tomas Dauskurdas:**

“ „Europoje kasmet susidaro 400 mln. tonų statybos ir griovimo atliekų, kurios sudaro 36 proc. visų Europos atliekų. „Sweco“ ekspertų skaičiavimai rodo, kad kiekvienas nugriauto pastato kvadratinis metras gali kainuoti iki 750 eurų tiesioginių ir netiesioginių išlaidų. Griaudami pastatus ne tik sukuriame itin didelius atliekų kiekius, bet ir patiriame didžiules išlaidas, o tai yra neprotinga tiek ekonominiu, tiek aplinkosauginiu atžvilgiu.

Tačiau pasitelkdami skaitmeninius duomenų įrankius, pastatus galime paversti medžiagų bankais, kurie turi daug įterptinės vertės (angl. embedded value). Taip ne tik sumažinsime sukurtų atliekų kiekius, naujų medžiagų suvartojimą, bet ir išlaidas statyboms.“

SWECO

VPT Darniųjų pirkimų skyrius (toliau – DPS) 2022 m. gruodžio mėn. kalbėjosi su [Valstybės įmonės Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos](#) (toliau – Klaipėdos uostas) atstove, Pirkimų skyriaus pirkimų koordinatore Rūta Balsyte, kuri pasidalino savo patirtimi vykdant žaliuosius pirkimus.

KLAIPĖDOS UOSTAS

Klaipėdos uostas yra atsakingas už uosto vystymą, infrastruktūros tobulinimą, užtikrinant Klaipėdos uosto funkcionavimą ir konkurencingumą, uosto veiklos administravimą bei saugią lai-

vybą uosto akvatorijoje.

Klaipėdos uostas aktyviai siekia tapti tvariu, aukštą pridėtinę vertę, reikšmingą ekonominę ir socialinę naudą miestui bei valstybei suteikiančiu uostu.

Rūta Balsytė
„Ruošiantis žaliajam pirkimui yra ypač svarbus pirkimo vykdytojo bendradarbiavimas su rinka“

Klaipėdos uosto vykdytas uosto krantinių projektavimo ir kitų paslaugų pirkimas Ekonomikos ir inovacijų ministerijos kartu su VPT organizuotose 2022 m. efektyviausių pirkimų rinkimuose pripažintas nugalėtoju [Darniausių pirkimų kategorijoje](#) – už socialinių ir aplinkosauginių reikalavimų taikymą.

Visą interviu su VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos atstove rasite [ČIA](#).

DARNIŪJŲ PIRKIMŲ SKYRIUS

KAS NUVEIKTA 2022 M.

Laukdami 2023 m., norime pasidžiaugti tuo, kas jau pasiekta: dar nesibaigus 2022 m. žaliųjų viešųjų pirkimų (ŽVP) dalis ženkliai padidėjo lyginant su ankstesniais metais.

Stiprus proveržis stebimas nuo 2021 m., kurie ir buvo esminiai pokyčių metai žaliųjų pirkimų srityje, kuomet ne tik išskelti ambicingi žaliųjų pirkimų tikslai, bet ir įvykdyti sisteminiai pokyčiai, prisidedantys prie šių tikslų įgyvendinimo.

Apibendrintą informaciją apie žaliųjų pirkimų rezultatus galite rasti VPT rengiamose metinėse vykdytų [žaliųjų pirkimų rezultatu ataskaitose](#).

DPS nuolat rengia ir atnaujina metodinę medžiagą apie žaliuosius pirkimus. Ją galite rasti VPT [Darniųjų pirkimų polapio](#) skiltyje [Žalieji pirkimai](#), Metodinės pagalbos polapyje [Gairės ir rekomendacijos](#) bei [VPT Youtube kanale](#) (video medžiaga).

Siekiant didinti pirkimų vykdytojų ir tiekėjų kompetenciją žaliųjų pirkimų srityje, DPS 2022 m. organizavo nuotolinius ir gyvus mokymus, skaitė pranešimus apie žaliuosius pirkimus. Džiaugiamės pirkimų vykdytojų ir tiekėjų aktyvumu ir domėjimusi žaliaisiais pirkimais. 2022 m. DPS organizuotose žaliųjų pirkimų mokymuose dalyvavo per 1800 pirkimų specialistų.

Tiek pirkimų vykdytojus, tiek tiekėjus DPS nuolat konsultuoja įvairiais žaliųjų pirkimų klausimais:

- naudojantis konsultavimo platforma [klausk.vpt.lt](#), 2022 m. jau atsakyta į daugiau nei 370 užklausų.
- 2022 m. DPS specialistai konsultavo pirkimų vykdytojus ir tiekėjus 3-juose atvirų durų renginiuose, jų metu buvo pakonsultuota daugiau nei 30-ties perkančiųjų organizacijų atstovų.
- Kaip stebėtojai dalyvavome keliuose pirkimo vykdytojų pirkimuose, padėjome „pažalinti“ centrinės perkančiosios organizacijos katalogą.

Kviečiame ir toliau išskylančius žaliųjų pirkimų klausimus spręsti kartu – teikite užklausas per [klausk.vpt.lt](#) platformą arba el.paštu darniuju@vpt.lt.

KAS NUVEIKTA 2022 M.

DPS ne tik užtikrina nuolatinį konsultavimą, pagalbą metodinėmis priemonėmis, bet ir parengė [Žaliųjų pirkimų sklaidos ir komunikacijos strategiją](#), kurioje pateikta žaliųjų pirkimų apžvalga ir problematika, aptarti konkretūs uždaviniai ir priemonės, kurios yra nuosekliai įgyvendinamos. Viena iš svarbiausių strategijos užduočių – stiprinti pirkimo vykdytojų gebėjimus atlikti žaliuosius pirkimus bei skatinti bendradarbiavimą tarp pirkimo vykdytojų ir tiekėjų.

2022 m. spalio 24 d. pirmą kartą Lietuvoje vyko DPS organizuotas renginys – viešųjų pirkimų [Žaliųjų mugė 2022](#), subūrusi pirkimuose dalyvaujančius tiekėjus ir pirkimų vykdytojus iš visos Lietuvos. Renginyje dalyvavo apie 300 pirkimo vykdytojų ir tiekėjų. Mugė padėjo susitikti viešųjų pirkimų rinkos dalyviams, sužinoti apie žaliai gaminamą produkciją ir teikiamas draugiškas aplinkai paslaugas, pasidalinti patirtimi.

Mugės dalyviai galėjo ne tik apsilankyti tiekėjų, siūlančių tvarius gaminius bei paslaugas, stendus, bet ir susipažinti su darnaus judumo modeliais, biotechnologijų sprendimais, sužinoti, kodėl CO₂ galime vadinti naująja viešųjų pirkimų valiuta ir kaip mums visiems sekasi keliauti žaliojo kurso kryptimi. Mugės metu šalia Vilniaus rotušės buvo demonstruojamos tvarios transporto priemonės, mugės dalyviai galėjo jas apžiūrėti gyvai!

2022 m. lapkričio 22 ir 23 d. Vilniuje įvyko DPS komandos organizuoti gyvi [Žaliųjų viešųjų pirkimų mokymai](#), kuriuose DPS atstovai ir kviestiniai ekspertai su pirkimų vykdytojais pasidalino praktinėmis žiniomis. Mokymų dalyviai

turėjo galimybę ne tik išgirsti pranešimus, bet ir dirbti grupėse – atliko praktines užduotis, kurias vėliau bendrai aptarė su kitais dalyviais ir ekspertais. Mokymuose didelis dėmesys buvo skirtas žaliųjų pirkimų praktikai, aplinkosauginių reikalavimų nustatymui, diskusijoms su ekspertais ir kolegoms praktiniais žaliųjų pirkimų klausimais.

Mokymų tiesioginė transliacija buvo vykdoma ir VPT YouTube kanale, o mokymų vaizdo įrašus, galite peržiūrėti [čia](#). Džiaugiamės iš mokymų dalyvių sulaukę gerų atsiliepimų apie mokymų naudą ir nuoširdžiai dėkojame už patarimus ateičiai: „*Kadangi labiausiai patiko praktinės užduotys, labai norėtusi, kad jos būtų organizuojamos dažniau, nes labai naudinga būti grupėje su kitų perkančiųjų organizacijų atstovais ir dalintis savo patirtimi*“; „*Norime daugiau užsiėmimų su praktinėmis užduotimis*“.

DPS komanda stengsis atliepti Jūsų lūkesčius.

PATARIMAI, KAIP SIEKTI ŽALIŪJŲ PIRKIMŲ TIKSLŲ 2023 M.

Vadovaujantis [LR Vyriausybės nutarimu](#), nuo 2023 m.

visi Lietuvoje vykdomi pirkimai turės būti vykdomi žaliai. Šio tikslo įgyvendinimui pirkimų vykdytojai turi atsakingai ruoštis jau pirkimų planavimo etape, vykdydami rinkos tyrimus, [rinkos konsultacijas](#), bendradarbiaudami su tiekėjais.

Edukuokite pirkimo iniciatorius savo organizacijos viduje: supažindinkite su tuo, koks yra žaliųjų pirkimų tikslas, kada pirkimas laikomas žaliuoju pirkimu, kokie yra žaliųjų pirkimų reikalavimai, pristatykite rinkos tyrimo svarbą.

Sekite naujienas VPT svetainėje, [Žaliųjų pirkimų polapyje](#).

Pirkimų vykdytojų žemėlapis – [Švieslentės](#) – pagalba galima stebėti ne tik savo, bet ir kitų pirkimų vykdytojų pasiektus žaliųjų pirkimų rezultatus. Rodiklių reikšmes galima stebėti pagal mėnesius, ketvirčius ir metus.

Europos Komisija yra parengusi rekomenduojamus [aplinkosauginius kriterijus](#), kuriais pirkimo vykdytojai gali naudotis vykdam žaliuosius pirkimus bei skelbia [gerąsias žaliųjų viešųjų pirkimų praktikas](#).

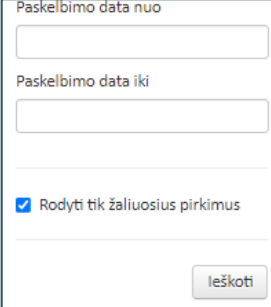
Kviečiame nepamiršti naudotis įrankiais, metodine medžiaga, padėsiančia ne tik pasiruošti žaliems pirkimams, bet ir pagilinti savo žinias:

	Ruošdamiesi atestavimui, susipažinkite su Specialistų atestavimo medžiaga
 VPT E-vedlys	Gilinkite savo žinias savarankiško mokymosi sistemoje VPT E-vedlys
 DUK	Atsakymų į dažniausiai išskylančius klausimus ieškokite nuolat atnaujinamoje dažniausiai užduodamų klausimų skiltyje (DUK)
	Kai ekonomiškai naudingiausių pasiūlymą išrenkate pagal sąnaudas / sąnaudų ir kokybės santykį, pasinaudokite pavyzdinėmis gyvavimo ciklo sąnaudų skaičiuoklėmis
	Naudokitės DPS parengtomis metodinėmis priemonėmis (Naujienulaiškiai , Informaciniai pranešimai , Interviu ir kt.)

2022-12-13 Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-401 buvo patvirtintas atnaujintas [Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo vykdant žaliuosius pirkimus tvarkos aprašas](#). Pakeitimai įsigalios nuo 2023 m. sausio 1 d. Su pakeitimų apibendrinimu galite susipažinti [čia](#).

Ne mažiau svarbus vaidmuo žaliuosiuose pirkimuose tenka **TIKĖJAMS**, todėl ir tiekėjus kviečiame aktyviai bendradarbiauti su pirkimų vykdytojais, dalyvauti rinkos konsultacijose, informuoti pirkimų vykdytojus apie savo turimus tvirus produktus, skelbti apie juos savo interneto svetainėse. Tiekėjus taip pat skatiname nuolat sekti aktualią žaliųjų pirkimų informaciją [Žaliųjų pirkimų polapyje](#), susipažinti su DPS parengta [Atmintine tiekėjams apie žaliuosius pirkimus](#), dalyvauti DPS organizuojamuose mokymuose, o esant klausimams, konsultuotis su DPS specialistais klausk.vpt.lt platformoje arba el.paštu darniuju@vpt.lt

Paskelbimo data nuo

Paskelbimo data iki

Rodyti tik žaliuosius pirkimus

Atkreipiame dėmesį, kad [Centriniame viešųjų pirkimų portale \(toliau – CVPP\)](#) naujai įdiegto filtro „Rodyti tik žaliuosius pirkimus“ pagalba žaliųjų pirkimų pavyzdžių ieškoti tapo lengviau – naudodami šį filtrą, CVPP greičiau surasite, kuriuose pirkimuose bei kuriose pirkimo dokumentų dalyse keliami aplinkosauginiai reikalavimai.

Primename, kad pirkimų vykdytojai turi būti ypač atidūs Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS) pildydami tarptautinių ir supaprastintų (įskaitant ir mažos vertės) pirkimų skelbimų formas – skelbimo skiltyje „Priedas“ atsakydami į klausimą, ar vykdomas pirkimas yra „žalio“, pasirinkę galimą atsakymo variantą „Taip“, teisingai nurodykite, kokiais [Tvarkos aprašo](#)¹ papunkčiais vadovaujantis nustatyti konkretaus pirkimo aplinkos apsaugos kriterijai ir kurioje pirkimo dokumentų dalyje. Tai ypač svarbu, kadangi būtent pirkimo vykdytojų pateiktų duomenų pagrindu CVPP įgyvendinama galimybė matyti informaciją apie žaliuosius pirkimus. Daugiau informacijos galite rasti [čia](#).

Jūs klausiate, mes atsakome

Pastaruoju metu gauname paklausimų iš pirkimo vykdytojų ir tiekėjų dėl aplinkos apsaugos vadybos sistemos standarto turėjimo: *Ar aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartas yra privalomas tiekėjams ir (ar) pirkimų vykdytojams?*

Su atsakymu galite susipažinti [čia](#).

Daugiau DUK dėl aplinkos apsaugos vadybos sistemų reikalavimų galite rasti [čia](#).

¹ Nuo 2023-01-01 įsigalioja nauja tvarkos aprašo redakcija: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/41e131d07ada11edbc04912defe897d1>